

R O Z S U D O K
V M E N E S L O V E N S K E J R E P U B L I K Y

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Ladislava Górásza a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobkyne **O. Ď.**, bývajúcej v J., zastúpenej JUDr. Petrom Harakálym, advokátom so sídlom v Košiciach, Kováčska č. 28, proti žalovaným **1/ E. B.**, bývajúcemu v Z. a **2/ STARDUST, a. s.**, so sídlom v Bratislave, Stará Prievozska č. 2, IČO: 30 998 689, za účasti **Slovenskej kancelárie poisťovateľov** so sídlom v Bratislave, Trnavská cesta č. 82, zastúpenej Allianz – Slovenskou poisťovňou, a.s., so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 4, Regionálne riaditeľstvo Nitra, Coboriho č. 9, ako vedľajšej účastníčky na strane žalovaných, **o mimoriadne zvýšenie sťaženia spoločenského uplatnenia**, vedenej na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 37 C 119/2007, o dovolaní vedľajšej účastníčky proti rozsudku Krajského súdu v Trnave zo 14. decembra 2010 sp. zn. 10 Co 54/2010 takto

r o z h o d o l :

Dovolanie **z a m i e t a .**

Žalovaní 1/ a 2/ sú povinní zaplatiť žalobkyni náhradu trov dovolacieho konania 70,63 EUR do rúk jej zástupcu JUDr. Petra Harakályho do troch dní.

O d ô v o d n e n i e

Žalobou podanou na Okresnom súde Trnava 12. septembra 2007 sa žalobkyňa domáhala voči žalovaným zaplata sumy 684 000,-- Sk (22 704,64 EUR) predstavujúcej mimoriadne sedemdesiatšesťnásobné zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia, spočívajúceho v psychickom poškodení zdravia ako následku úrazu, ktorý utrpela pri dopravnej nehode dňa 9.8.1992. V žalobe uviedla, že zodpovednosť žalovaných

(žalovaného 1/ ako vodiča motorového vozidla a zodpovednosť žalovaného 2/ ako prevádzkovateľa motorového vozidla) za škodu spôsobenú týmto úrazom bola ustálená rozsudkom Okresného súdu Nitra z 10.11.1994 č. k. 16 C 203/93-43. V tomto pôvodnom konaní vedenom na Okresnom súde Nitra jej bola, okrem iného, priznaná aj náhrada za sťaženie spoločenského uplatnenia za trvalé následky úrazu, spočívajúce v úplnej imobilite, a to vo výške desaťnásobku sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov podľa lekárskeho posudku, čo predstavovalo sumu 394 500,-- Sk. Po uplynutí takmer pätnástich rokov od úrazu bolo u nej diagnostikované psychické poškodenie zdravia - depresívna porucha stredne ťažkého stupňa a postraumatická stresová porucha. Priznanie a zároveň zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia odôvodňovala týmito ďalšími trvalými následkami úrazu a negatívnou zmenou kvality jej života, poukazujúc na to, že úraz utrpela vo veku 19 rokov.

Okresný súd Trnava (ďalej len „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“ rozsudkom z 2. decembra 2009 č. k. 37 C 119/2007-178 žalobu zamietol a rozhodol aj o povinnosti žalobkyne zaplatiť vedľajšej účastníčke náhradu trov konania 222,08 EUR a na účet súdu zaplatiť náhradu trov štátu 501,84 EUR. Zároveň rozhodol, že žalovaným sa náhrada trov konania nepriznáva. Zamietnutie žaloby odôvodnil tým, že o odškodnení sťaženia spoločenského uplatnenia žalobkyne bolo už rozhodnuté rozsudkom Okresného súdu Nitra z 10.11.1994 č. k. 16 C 203/93-43, pričom v tomto odškodnení sa počítalo s následkami a obmedzeniami vo všetkých oblastiach jej spoločenského života, a že terajšie prejavy jej psychickej choroby a terajšie obmedzenia nemožno považovať za priame následky úrazu, ale za následky poranení, ktoré pri úraze vznikli.

Krajský súd v Trnave (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom zo 14. decembra 2010 sp. zn. 10 Co 54/2010 rozsudok súdu prvého stupňa vo veci samej zmenil tak, že uložil žalovaným povinnosť zaplatiť žalobkyni sumu 995,82 EUR a vo zvyšku žalobu zamietol. Zároveň rozhodol aj o povinnosti žalovaných zaplatiť žalobkyni náhradu trov konania 3 538,87 EUR do rúk jej právneho do troch dní a zaplatiť v rovnakej lehote aj náhradu trov štátu, a to súdu prvého stupňa 501,84 EUR a odvolaciemu súdu 39,20 EUR. Po doplnení dokazovania výsluchom účastníkov a výsluchom znalca MUDr. M. S. a vyhodnotení týchto dôkazov dospel na rozdiel od súdu prvého stupňa k názoru, že u žalobkyne sú splnené predpoklady pre priznanie ďalšieho odškodnenia za sťaženie spoločenského uplatnenia i pre jeho zvýšenie. Uviedol, že v súvislosti s úrazom, ktorý utrpela žalobkyňa 9.8.1992, došlo u nej k vzniku ďalšieho ochorenia, a to dystýmnej poruchy –

depresívnej poruchy ľahšieho stupňa prejavujúcej sa epizodicky alebo kontinuálnejšie, pričom toto ochorenie spôsobilo ďalšie sťaženie jej spoločenského uplatnenia. Prejavuje sa to v tom, že sa cíti menejcenná, prežíva stavy úzkosti, má obavy o výchovu syna, vyhýba sa účasti na aktivitách poriadaných pre deti, kontaktu s okolím, trpí poruchami spánku, výbuchmi nervozity, dráždivosti, ani pri medikamentóznej liečbe nie je schopná žiť plnohodnotným životom a uvedomovanie si následkov nehody má nepriaznivý vplyv na jej psychiku. Poukazujúc na výnimočnosť prípadu danú komplexnosťou jeho zhodnotenia považoval za primerané zvýšenie náhrady za ďalšie sťaženie spoločenského uplatnenia na desaťnásobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov určených znalcom (200 bodov x 15 Sk za jeden bod), t. j. 3000 (niekdajších) Kčs (99,58 EUR), teda jej priznanie v sume 995,82 EUR.

Proti tomuto rozsudku odvolacieho súdu podala dovolanie vedľajšia účastníčka. Žiadala, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu vo vyhovujúcom výroku zmenil a žalobu zamietol aj v tejto časti, alebo aby ho zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnila nesprávnym právnym posúdením veci týmto súdom namietajúc, že v konaní nebola jednoznačne preukázaná príčinná súvislosť medzi vznikom psychických problémov žalobkyne a zraneniami z dopravnej nehody z roku 1992. Uviedla, že diagnostikovaná dystýmna porucha žalobkyne nesúvisí priamo s úrazom, ale vyplýva z následkov poškodenia zdravia, teda je „následkom následku“. Poukazovala tiež na to, že psychické ochorenie žalobkyne je dobre liečiteľné a umožňujúce jej viesť plnohodnotný život. Napokon vyčítala odvolaciemu súdu aj nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia, resp. jeho odôvodnenie skutočnosťami, ktoré nemajú oporu vo vykonanom dokazovaní.

Žalobkyňa vo vyjadrení k dovolaniu žiadala tento mimoriadny opravný prostriedok ako neopodstatnený zamietnuť.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj ako „dovolací súd“) po zistení, že dovolanie bolo podané proti právoplatnému rozsudku odvolacieho súdu oprávnenou osobou (za ktorú treba považovať aj vedľajšiu účastníčku) v zákonnej lehote (§ 240 ods. 1 O. s. p.) a že ide o rozsudok, proti ktorému je prípustné (§ 238 ods. 1 O. s. p.), preskúmal rozsudok odvolacieho súdu v dovolaní napadnutom vyhovujúcom výroku a dospel k záveru, že dovolanie vedľajšej účastníčky nie je dôvodné.

Najvyšší súd predovšetkým z úradnej povinnosti skúmal existenciu väd konania taxatívne vymedzených v ustanovení § 237 O.s.p. a iných väd, ktoré mohli mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Zistil, že z obsahu spisu žiadne takéto vady nevyplývajú. Za nedôvodnú v tomto smere považoval námietku dovolateľky o nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu. Z odôvodnenia tohto rozsudku je zrejmé, že odvolací súd dal odpoveď na všetky podstatné a skutkové a právne otázky týkajúce sa uplatneného nároku, pričom dôvody rozsudku sú jasné a presvedčivé. Neopodstatnenou bola aj námietka o skutočnostiach nemajúcich oporu vo vykonanom dokazovaní. Pokiaľ totiž odvolací súd vyvodil svoje skutkové závery zo skutkových zistení ako výsledku hodnotenia ním vykonaných dôkazov, nemožno v dovolacom konaní tieto závery spochybniť, pretože dovolací súd sám dokazovanie nevykonáva a nie je tak ani oprávnený hodnotiť dôkazy vykonané súdmi v základnom konaní. Následne sa preto zaoberal správnosťou napadnutého rozsudku z hľadiska uplatneného dovolacieho dôvodu, t. j. či rozhodnutie odvolacieho súdu spočíva na nesprávnom právnom posúdení veci.

Nesprávnym právnym posúdením veci treba rozumieť nesprávnu aplikáciu hmotného práva na zistený skutkový stav alebo jeho nesprávny výklad, ktorý má za následok nesprávne rozhodnutie. V rámci dovolacieho dôvodu, ktorým je nesprávne právne posúdenie veci, dovolací súd skúma, či zistený skutkový stav umožňoval, resp. neumožňoval právny záver, ku ktorému dospel odvolací súd.

V preskúmvanej veci bolo dovolaním spochybnené právne posúdenie odvolacím súdom v otázke existencie príčinnej súvislosti medzi psychickým ochorením žalobkyne a úrazom utrpeným pri dopravnej nehode. Podľa názoru dovolacieho súdu riešenie tejto otázky odvolacím súdom bolo správne.

Z obsahu spisu je zrejmé, že z dokazovania vykonaného súdom prvého stupňa, doplneného, resp. zopakovaného odvolacím súdom (výsluchom účastníkov a znalca) vyvodil odvolací súd skutkový záver, že po štrnástich rokoch od úrazu, utrpeného žalobkyňou pri dopravnej nehode dňa 9.8.1992, došlo u nej k ďalšiemu ochoreniu, a to k dystýmnej poruche, že toto ochorenie súvisí s uvedeným úrazom, že sa prejavuje u žalobkyne pocitmi menejcennosti, stavmi úzkosti, obáv o výchovu syna, vyhýbaním sa účasti na aktivitách poriadaných pre deti, poruchami spánku, výbuchmi nervozity a dráždivosti a že ide o výnimočný prípad. Takto zistený skutkový stav, ktorým bol dovolací súd viazaný,

umožňoval záver o existencii príčinnej súvislosti medzi ďalším ochorením žalobkyne a úrazom, a tiež záver o ďalších trvalých následkoch spojených s týmto ochorením, ako aj záver danosti podmienok pre zvýšenie náhrady za sťaženie spoločenského uplatnenia na desaťnásobok sumy zodpovedajúcej základnému počtu bodov za toto sťaženie určenej znalcom.

Sťaženie spoločenského uplatnenia sa odškodňuje jednorazovo a pri hodnotení následkov úrazu sa prihliada aj k predpokladanému vývoju vzniklých zmien v zdravotnom stave. To však nevylučuje pri zhoršení už ustáleného zdravotného stavu, alebo ak sa prejavia nové následky súvisiace s pôvodným úrazom, ďalšie odškodnenie následkov, ktoré sa prejavia neskôr v takej intenzite a takým spôsobom, že pôvodne neboli, ani nemohli byť predvídané. V takomto prípade v dôsledku pôvodnej škodnej udalosti vzniká, a to nepredvídateľne, ďalší nový nárok na náhradu za sťaženie spoločenského uplatnenia, ktorý predtým neexistoval a nebolo ho preto možné ani uplatniť.

Príčinná súvislosť (kauzálny nexus) ako jeden zo základných predpokladov zodpovednosti za škodu vyžaduje, aby protiprávne konanie a vznik škody boli v logickom slede (nexus = spojenie, súvislosť, sled), teda aby protiprávne konanie bolo príčinou a vznik škody vrátane jej rozsahu následkom tejto príčiny. Rozhodujúca je vecná súvislosť príčiny a následku a túto nemožno riešiť vo všeobecnej rovine, ale vždy v konkrétnych súvislostiach. Príčinou vzniku škody môže byť len také konanie (alebo opomenutie), bez ktorého by škodný následok nevznikol. Základom je úvaha (test *conditio sine qua non* spoločný pre takmer všetky právne systémy Európskej únie), či by škodlivý následok nastal bez konania škodcu. Ak by tomu tak bolo, príčinná súvislosť by daná nebola. Podľa teórie tzv. adekvátnej príčinnej súvislosti, príčinná súvislosť je daná vtedy, ak je škoda podľa všeobecnej povahy, obvyklého chodu vecí a skúseností adekvátnym dôsledkom protiprávneho úkonu.

V prejednávanej veci samotná povaha zisteného ďalšieho ochorenia žalobkyne a jeho konkrétne prejavy postačovali pre záver o existencii adekvátnej príčinnej súvislosti medzi psychickým ochorením žalobkyne a utrpeným úrazom. Príčinnú súvislosť nemožno totiž vylúčiť tým, že diagnostikovatelné následky poškodenia zdravia žalobkyne z hľadiska psychiatrie začali na ňu doliehať až neskôr, keď si začala uvedomovať nezvratnosť následkov telesných poškodení jej zdravia. Naopak v konaní nebol produkovaný dôkaz, ktorého

výsledkom by bolo skutkové zistenie, že psychické ochorenie s jeho konkrétnymi prejavmi by nastalo aj bez utrpeného úrazu.

Odvolací súd, vychádzajúc zo zistených skutočností, správne poukázal na ďalšie trvalé následky spojené so zhoršením zdravotného stavu žalobkyne. Z hľadiska výšky priznanej náhrady nemožno spochybníť ani jeho záver o opodstatnenosti jej zvýšenia na desaťnásobok sumy zodpovedajúcej bodovému hodnoteniu určeného znalcom, keď práve nezvýšenie tejto náhrady by znamenalo jej zjavnú neproporcionalitu v porovnaní s utrpenými následkami poškodenia zdravia.

So zreteľom na uvedené dovolací súd dovolanie vedľajšej účastníčky smerujúce proti správne mu rozsudku odvolacieho súdu zamietol (§ 243b ods. 1 O. s. p.).

Úspešnej žalobkyni priznal náhradu trov dovolacieho konania 70,63 EUR pozostávajúcich z odmeny jej právneho zástupcu – advokáta – za vyjadrenie k dovolaniu 51,45 EUR, z režijného paušálu 7,41 EUR a z 20% DPH 11,77 EUR.

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 31. júla 2012

JUDr. Rudolf Č i r ě, v.r.

predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Mgr. Patrícia Špacírová